

Naschrift

Het artikel van mevrouw Meesters, dat een goede samenvatting bevat van het door haar, in opdracht van de Commissie Arbeidsomstandigheden van het Bosschap verrichte onderzoek naar voorlichting als instrument ter verbetering van de arbeidsomstandigheden in de bosbouw, geeft een goed en genuanceerd beeld van hetgeen op dit terrein met voorlichting werd bereikt c.q. kan worden bereikt.

Het illustreert duidelijk de randvoorwaarden waarbinnen zich de effectiviteit van voorlichting beweegt. Het is duidelijk, dat men er met voorlichting en scholing op zich, ondanks de inspanningen die bovengenoemde commissie, maar vooral de afdeling Veiligheid en Ergonomie van het Staatsbosbeheer en de Praktijkschool Arnhem (IPC Groene Ruimte), terzake verrichten, maar in beperkte mate in slaagt om op dit gebied gedrags c.q. mentaliteitsverandering te bereiken.

Niettemin kan worden vastgesteld, dat in de loop der jaren, mede dankzij voorlichting en scholing, op steeds ruimere schaal door degenen die bosarbeid uitvoeren, te weten zelfstandige ondernemers (aannemers) en werknemers, gebruik wordt gemaakt van veiligheidskleding en andere persoonlijke beschermingsmiddelen.

Ook de drang om geïsoleerde arbeid bij het vellingswerk, daar waar dat arbeidsorganisatorisch gezien mogelijk is te vermijden, vloeit voort uit een toenemende veiligheidsbewustzijn in de sector. Veel bosarbeiders hebben de af-

gelopen decennia opleidingen gevolgd waardoor de kans op ongevallen is verminderd. Een belangrijk probleem is nog, dat de marge tussen kosten en opbrengsten van vellingswerk gering is hetwelk de werkgelegenheid in gevaar brengt. Daarom zoeken goed opgeleide bosarbeiders na enkele jaren nogal eens werk buiten de bosbouw.

Er zal nog veel moeten gebeuren in de bosbouw en de sector zal dus een actief op verbetering van de arbeidsomstandigheden gericht beleid moeten blijven voeren. Enkele jaren geleden is daartoe door het Bosschap de Vrijwillige Erkenningregeling Bosbouwambachtondernemingen in het leven geroepen om de sociale en economische omstandigheden in de sector te verbeteren. Ook scholing wordt hierdoor gestimuleerd. Aanvankelijk liep deze regeling traag, voor velen te traag, maar recentelijk is de regeling aangescherpt.

In de komende jaren wordt de controle op naleving van de regeling geïntensiveerd, zullen de loonadministraties van de aannemers regelmatig worden doorgelicht en zullen bosarbeiders op de werkplek worden gecontroleerd, ook waar het veilig werken betreft. De kosten hiervan worden door de sector zelf opgebracht. Bosarbeiders zullen hierdoor niet direct veiliger gaan werken, maar wellicht heeft dit een positief effect op de situatie in de bedrijfstak en ontstaat er meer perspectief voor de goed opgeleide werknemers.

Daarnaast zet het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid strategische lijnen uit om de arbeidsomstandigheden in de agrarische sectoren, waaronder de bosbouw, te verbeteren. Door de Arbo-dienst van de agrarische sector (STIGAS) wordt momenteel met financiële steun van het Bosschap een gedetailleerde risico-inventarisatie gemaakt, om bedrijven te helpen bij het voorkomen van ziekte, arbeidsongeschiktheid en bedrijfsongevallen.

Daarbij wordt ook gedacht aan een actieve voorlichting. Uiteindelijk gaat het om een mentaliteitsverandering op de werkvloer en van de werkgevers. Voorlichting kost relatief weinig en kan - mits professioneel aangepakt - effectief zijn.

Aan de werkplek zelf is ook nog het één en ander te verbeteren. Daarbij is te denken aan het verbeteren van het draagcomfort van de persoonlijke beschermingsmiddelen. Door de slecht functionerende kleding werken veel bosarbeiders 's zomers met een verhoogde lichaamstemperatuur en is het geen wonder, dat niet alle vereiste beschermende kleding wordt gedragen. Ook een andere houtoogsttechniek waarbij meer comfortabele houtoogstmachines worden gebruikt kan de risico's op de werkplek aanzienlijk te verminderen.

Door systematisch alle mogelijke oplossingen na te gaan moet het mogelijk zijn de arbeidsomstandigheden in de komende jaren nog meer te verbeteren.